

"התקשורת הישראלית הייתה
האויב הכי גדול של ועדת המרמה".
השופט בדימוס טירקל על רקע
ספריית בית המשפט העליון

צילומים: רפי קוץ

אני מתנגד למשוב, אבל גם לחרם על הלשכה

השופט בדימוס יעקב טירקל, זוכה פרס לשכת עורכי הדין לשנת תשע"ד, מסתייג ממשוב השופטים אך גם מתגובת הנגד של מערכת המשפט • בראיון נרחב הוא מדגיש כי אין מקום לחשוש מפני ועדת הבדיקה הבינלאומית של האו"ם ("ישראל צריכה לשתף פעולה עם ועדת שאבאס"), מעודד את המחוקק לקדם את פסקת ההתגברות ("זו זכותה של הכנסת, אין לבג"ץ איזו קדושה אלוהית"), ומקווה שהמינויים הקרובים למפכ"ל ולרמטכ"ל יעברו הפעם ללא סערות ("הצענו לממשלה להרחיב את סמכויות הוועדה")

עו"ד רני שורץ

יו"ר (משותף) ועדת מערכת "עורך הדין"

עו"ד שלומי שני (שמחי)

עורך כתב העת "עורך הדין"

בסיום הראיון, רגע לפני כיבוי אורות, שאלנו את יעקב טירקל איזו ועדה מבין כל הוועדות שבראשן הוא עומד הכי קרובה לליבו. "כולן מעניינות", הוא השיב, "אבל אחת הכי קשה לי". הוועדה לציון חסידי אומות העולם, הודה טירקל, "סוחטת אותי נפשית". טירקל שקע בכיסאו. בפיו היה סיפור מצמרר על אם שבתקופת

”חתנגד למשוב ולחרם..”

מלחמת העולם השנייה דפקה לפתע בדת של שכנתה הלא יהודייה, מסרה לה את בנה וביקשה שתדאג לו, רגע לפני שטרקה את הדלת ונלקחה אל דרכה האחרונה. לאחר המלחמה עלתה האישה לארץ, גידלה כאן את הילד, ולאחר מותה הוענק לה אות חסידת אומות העולם לבקשת הבן אותו גידלה לבדה. “אפילו לאשתי קשה לשמוע את הסיפורים האלה, והיא ביקשה שאפ־סיק”, הוא אומר ומוחה דמעה. “אינ לי את מי לשתף, אבל הקושי הוא עצום”.

בעשר השנים שחלפו מאז פרש מבית המשפט העליון חשב טירקל שיכתוב “לפ־חות איזה ספר אחד או שניים”. אלא שבלי משים, נכונותו לתרום מניסיונו מילאה את זמנו בשלל ועדות ציבוריות. “נגררתי לתוך העניין הזה”, הוא אומר, ונראה שהרצון לתרום לחברה אכן השתלט עליו.

יש שיאמרו שיש בכך משהו מפתיע, משום שבשנים האחרונות הוא ספג לא מעט ביקורת ציבורית, בין היתר על תפ־קודה של הוועדה המייעצת לעניין מינויים בכירים בעקבות פרשות גלנט ופרנקל (היה מי שכונה אותה “ועדה חסרת שיניים”), על הוועדה לבדיקת אירועי המשט (“ועדה של זקנים”) ואפילו על הוועדה לתכנון שטרות ומטבעות. הוא דוחה את הביקורת, מפרט את השתלשלות הדברים מנקודת מבטו ולא מסתיר את סלידתו מעיתונאים ומפוליטי־קאים. “אבל בשורה התחתונה הרי מישהו צריך לעשות את העבודה”, הוא אומר.

הוועדה המייעצת בראשותו צפויה לדון בשנה הקרובה בשאלת אישור מינוים של שני תפקידי מפתח – מפכ”ל ורמטכ”ל. על רקע הפרסומים בחודש שעבר על המרוץ לתפקיד המפכ”ל ועל פרישתו של אחד הניצבים, מעניין לשמוע את דבריו, שבהם הוא מזהיר מפני הטלת דופי בכל מועמד למשרה בכירה. “הוועדה כל הזמן מוצפת במכתבי השמצה גועליים”, אומר טירקל, “ברור שההתייחסות שלנו קצת ספקנית”.

את הזמן הממושך, הממושך מדי לדבריו, שבו שימש נשיא בית המשפט המחוזי בבאר

”אני לא רוצה ששופט יפעל בגלל חשש או שיקול זה או אחר. אני רוצה שיהיה דיון נטו כמו שצריך להיות. שהשופט לא יפזול לשום כיוון, לא אל עורכי הדין ולא אל התקשורת”

”בנושאים הנוגעים ליחסים בין שופטים לעורכי דין אני מעדיף לערוך בירור בתוך המשפחה. במקרה חמור או חריג אפשר לפנות לנציבות התלונות על שופטים”

שבע הוא לא הדחיק. “14 שנים ותשעה חר־דשים”, הוא שולף בלי להסס כאילו ספר כל יום. אף שחלפו כ־20 שנה מאז מונה במינוי קבע לבית המשפט העליון, הוא לא שוכח את העיכוב במינוי הנכסף שהותיר אותו במחוזי כמה שנים נוספות. מעניין כי רבות מהשקפותיו, בעיקר בכל הנוגע ליחסים בין שופטים לעורכי דין ולשיתוף הפעולה ביניהם, מבוססות על ניסיונו בשטח כנשיא המחוזי. אגב, גם את פרס לשכת עורכי הדין שהוענק לו בטקס פתיחת שנת המשפט בחודש שעבר הוא מייחס בעיקר ליוזמות ולפעולות שעשה באותה תקופה.

טירקל נודע בשפיתו האנושית ובר־גישותו לחלשים, ובמפגש עימו אי אפשר שלא לחוש בכך. בסיום הראיון יצאנו בת־חושה כי דברים אלה שכתב משקפים נאמ־נה את אחד מצדדיו: “הצדק שעושה ומקרין בית המשפט צריך להיות צדק אנושי, הנובע ממעמקי הלב... ליבי שלי הולך אותי למ־סקנה שאליה הגעתי” (דנ”א 2401/95 **רותי נחמני נ’ דני נחמני**).

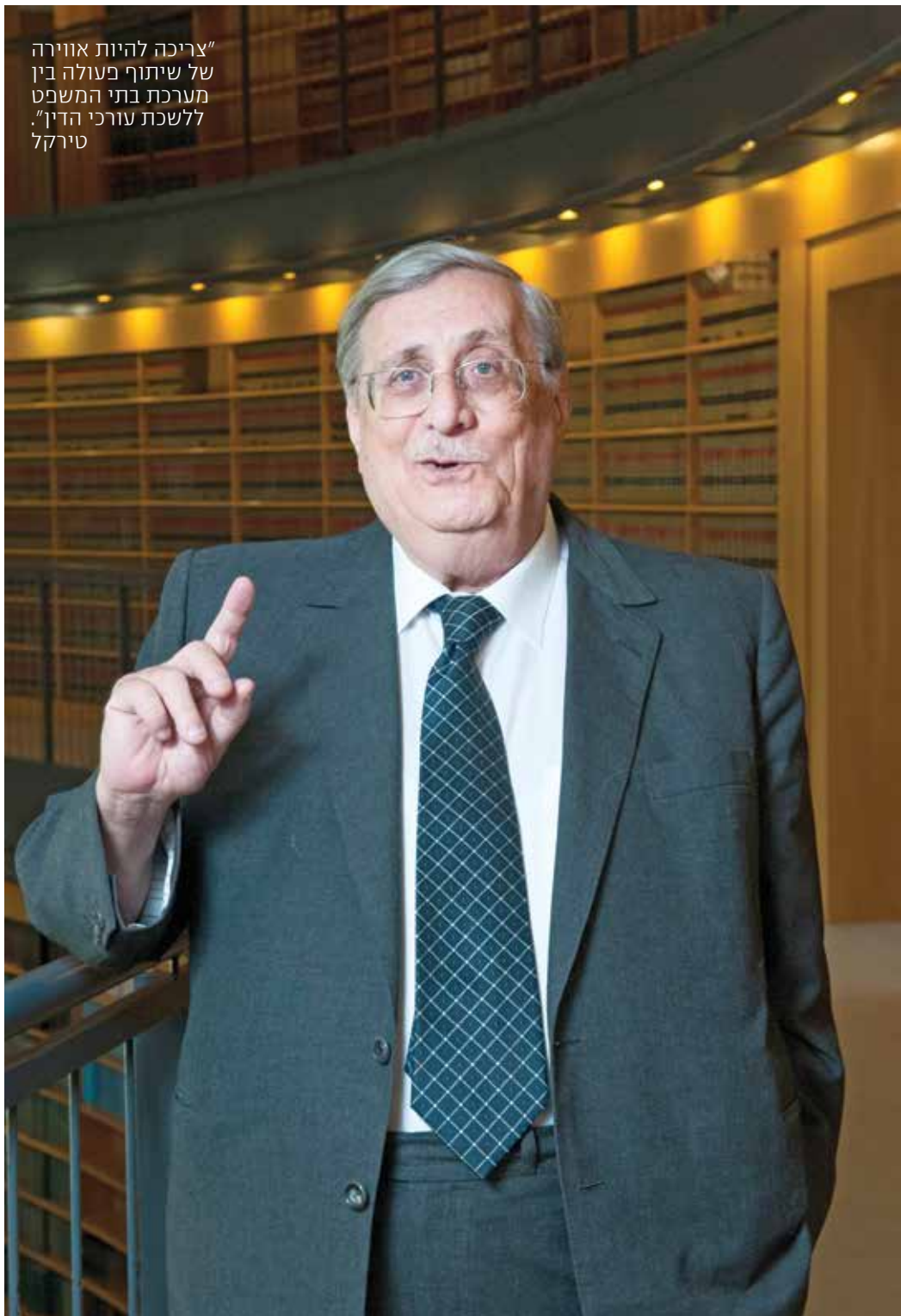
”ללשכה יש תפקיד עצום ונכבד”

מה מסמלת בעיניך הזכייה בפרס לשכת

עורכי הדין?

שמחתי מאוד לקבל את הפרס, במיוחד משום שלא שציפיתי ולא עשיתי את מע־שיי בעבר בשום תחום כדי לזכות בהכרה כלשהי, אבל אני מודה שמלשכת עורכי הדין ציפיתי להכרה. ראשית משום שהייתי חבר מועצת לשכת עורכי הדין כשהלשכה רק קמה, בשנות ה־60. שנית משום שהיה לי קשר הדוק ויחסים לבביים עם נציגי הלשכה לכל אורך דרכי, ובמיוחד בתקופה הממושכת או הממושכת מדי שבה הייתי נשיא בית המשפט המחוזי בבאר שבע. באותה תקופה הוקמה לראשונה סנגוריה ציבורית כמפעל פרטי שלי עם הנהלת בתי המשפט ועם לשכת עורכי הדין, ובה עבדו שני עורכי דין. זאת הייתה הסנגוריה הציבורית הראשונה בישראל והיא פעלה מצוין, עד שבסוף הפעילו את הסנגוריה הציבורית

“צריכה להיות אווירה של שיתוף פעולה בין מערכת בתי המשפט ללשכת עורכי הדין.”
טירקל

הרשמית.

היו פעילויות נוספות שקידמתי. למשל, היו מקרים של פרשיות ומתחים בין עורכי דין לשופטים בכל מיני מקומות בארץ, אבל אצלי בבאר שבע זה לא היה. אני כמור בן מדבר על התקופה שלפני נציבות תלור נות הציבור על השופטים. עורכי הדין ידעו שדלתי פתוחה בפני יושב ראש ועד המחוז של הלשכה, ובמקרים חמורים אפילו בפני עורך הדין עצמו. במקרים שהיו בעיות ביחסיים של שופטים עם עורכי דין רבים הייתי עורך את הבירור בעצמי, ואני מוכרח לומר שעורכי הדין צדקו. באותם מקרים פתרנו את הבעיות בשלווה ובנועם.

אני רואה בפרס הוקרה על הפעילות שלי בשיתוף עורכי הדין במשך שנים, בעיקר בתקופתי כנשיא המחוזי בבאר שבע.

בדברים האלה אתה שם אצבע על משהו שאנחנו פחות רואים היום, על שיתוף פעולה בין מערכת בתי המשפט מצד אחד ובין לשכת עורכי הדין מצד שני.

כן, כך צריך להיות. כולנו משרתים את אותן המטרות, ואני לא אומר את זה כמליצה. אני ער להבדלים של אישיות; יש שרפטים שמסוגלים יותר ליצור את האווירה הזאת ואת הקשר הזה, ויש שפחות. אבל בסך הכל צריכה להיות אווירה של שיתוף פעולה.

לאחרונה פרסם משרד המשפטים את הרפורמה הצפויה בלשכה. איך לדעתך צריכה הלשכה להיראות?

בסופו של דבר זה הכל אנשים. כשישבת במועצת הלשכה, ראש הלשכה היה יהושע רוטנשטרייך, וישבו איתנו דב לוי, שמואל תמיר, מאיר שמגר כפרקליט צבאי ראשי, מיכאל כספי, וגיצלטר היה יור ועד מחוז. מטבע הדברים, כשיושבת החבורה הזאת הכל נראה אחרת והכל מתנהל אחרת. כשאנשים כאלה מאיישים את המוסדות לא צריך כללים, הכל מתנהל בסדר. אם כי לא אגיד שלא היו גם אז כל מיני תככים ועניינים.

היום הזמנים אחרים. הדברים שאני

”חתנגד לחשוב ולחרם...”

שומע וקורא על המריבות הפנימיות בלש-כה מאוד לא מוצאים חן בעיניי. זה לא צריך להיות כך. בהתכנסות הראשונה של המועצה הזמין אותי ראש הלשכה דורון ברזי-לי לנאום. היה מי שהתנגד לקיום הישיבה והקים מהומה. ריבונו של עולם, יש לכם סכסוכים ומריבות? בסדר, אבל בא שופט כל כך ותיק לתת הרצאה, אי אפשר להגיד “אני מבקש להודיע שאחרי שכבוד השופט יסיים את דבריו, נעלה כל מיני השגות בדבר כינוס הישיבה?”. התביישתי בשביל הלשכה. אני מקווה שהרפורמה החדשה תביא לשיפור. אבל כפי שאמרתי, זה תלוי באנשים ובכוננות לעבוד ברוח טובה ובשיתוף פעולה.

וכיצד אתה רואה את תפקידה של הלשכה?

ללשכה יש תפקיד עצום ונכבד בישראל. חוץ מהשליחות בבית המשפט ממלא עורך הדין גם שליחות חברתית. עורכי הדין צריכים להיות מעורבים יותר בתפקידים בחיי הציבור והקהילה, למשל בפרויקט “שכר מצווה” שהוא יפה מאוד בעיניי.

”המשוב? אני בעד הבנה”

הזכרת קודם שבתקופה שלך כנשיא מחוזי היו לעורכי דין תלונות מוצדקות על שופטים. איך אפוא אתה רואה את משוב השופטים, שבסופו של דבר נועד לספק תובנות שיש לעורכי דין ואולי המערכת לא מכירה בעצמה?

חשבתי על הנושא לא מעט. למרות כל מה שאמרתי על הצורך בבירורים וביישוב מחלוקות, משוב השופטים הוא דבר רע. אפשר לערוך הקבלה לנושא אחר; אני מתנגד גם למצלמות בבית המשפט. צילום דיונים בבג”ץ הוא פופולזים זול. כמה עסקנים וחברי כנסת עשו מזה דבר גדול, אבל כל אחד מאיתנו יודע שרוב ימי הדיונים, ובמיוחד בבג”ץ, איך אומרים הצעירים, משעממים רצח. אז עומד שם מישהו וטוען את הטענות שלו, מי יסתכל בזה? את מי זה מעניין?

”לא בטוח שאוכל לתת תשובה אינטליגנטית למה אני מעדיף איסוף מידע בצורה משפחתית, פרטית, על פני משוב. אולי זה עניין של תחושה”

”עורכי הדין צריכים להיות מעורבים יותר בתפקידים בחיי הציבור והקהילה, למשל בפרויקט ‘שכר מצווה’ שהוא יפה מאוד בעיניי”

ולמה אני מזכיר את עניין הצילום? אני חושש שכמו שהצילום באולם עלול לגרום לעיוות באווירה הרצויה ובהתנהגות, כך גם המשוב.

מדוע?

גם אחרי שעזבתי את המחוזי בבאר שבע המשכתי לעקוב אחרי מה שקורה שם, ובמשוב הקודם ראיתי שהציונים שנתנו עורכי הדין לכמחצית מהשופטים לא דומים למה שאני הייתי נותן להם. וזה מתוך היכרות אמיתית שלי עם השופטים, לטוב ולרע.

למה זה קרה?

למה? כנראה אותו שופט או שופטת חשבו על קידום ולכן הם התחנפו לציבור עורכי הדין. באים עורכי דין, והשופט מוכן לכל מיני ויתורים; במקום להיות תקיף ו”רע” הוא נוח וותרן. ואני לא רוצה ששופט יפעל בגלל חשש או שיקול זה או אחר. במיוחד ככל שמתרחקים מתל אביב לשוליים, אני חושש מאוד מהדברים האלה. אני רוצה שיהיה דיון נטו כמו שצריך להיות, שהשופט לא יפזל לשום כיוון, לא לעורכי הדין ולא אל התקשורת, שלדעתי אגב ממלאת תפקיד מאוד שלילי בחיי החברה שלנו. גם אם לא תהיה תופעה שמשרד עם מאה עורכי דין יחליט כאיש אחד לפגוע בשופט כלשהו, נוצרת אווירה שלילית.

שופט שמקבל ציון גרוע, כמו שופט שמקבל ציון טוב, זה עלול להשפיע על התנהגותו הלאה. הוא מרגיש משהו כלפי ציבור עורכי הדין שנהגו בו יפה או ביזו אותו.

מה הפתרון לדעתך?

יש היום נציב תלונות על שופטים. אפשר גם להשיג את המטרה של המשוב, דהיינו להציב מעין מראה מול השופט, בפגישה שיקיימו איתו נציגי הוועד המחוזי. אפשר להגיד לו: “כבוד השופט, במקרה מסוים נהגת כך, נהגת אחרת, אתה לא מתנהג כראוי”. אני חושב שאנחנו יכולים להשיג את מה שאנחנו רוצים להשיג במשוב בעזרת מעקב כלשהו, איסוף מידע על השופט. לדעתי מישהו בלשכה יכול לעשות זאת. אני מבין שזה יהיה יותר קשה ומורכב מהפרוצ-

כרטיס חכם עו"ד יותר

החברה הכלכלית של לשכת עורכי הדין היא החברה המובילה בתחום הנפקת הכרטיסים החכמים ושיווק ערכת ההתחברות למערכת נט המשפט כבר למעלה משבע שנים.

ערכת ההתחברות למערכת נט המשפט כוללת:

- כרטיס חכם לתקופה של ארבע שנים + קורא כרטיס
- תוכנת חתימה אלקטרונית
- שירות ייחודי של העברת טפסי הרישום להנהלת בתי המשפט
- שירות תמיכה מלאה לארבע שנים
- גישה למערכת "כלים שלובים" (לכשתעלה לאויר), למערכת מייצגים במיסוי מקרקעין של רשות המסים, לבית הדין לעררים (לפי חוק הכניסה לישראל) ולכונס הנכסים הרשמי.

ועכשיו חדש!

עמדה נוספת של נט המשפט
המאפשרת עבודה מהבית. **בזמן שלך.**
בנוחות שלך.

להזמנות: **1-800-225-233**

"בית אופקים" - דרך מנחם בגין 82 ת"א 6713829, ת.ד. 14152 תל-אביב 6114101 טל': 03-6368222, פקס: 03-5624424
ניתן להזמין גם דרך החנות הוירטואלית: www.pador.co.il או בדוא"ל: info@lawpub.co.il

החברה הכלכלית
של לשכת עורכי הדין

”חתנגד למשוב ולחרם...”

דורה הפשוטה של סימון על טופס. בכלל, אני בעד מגע ישיר. בבאר שבע היה שופט בעייתי. שני עורכי דין ביקשו להיכנס אליי ותיארו לי התנהגות לא ראויה בדיון. אחרי זמן מה הגיע אליי גם יושב ראש הוועד עם תלונות נוספות. דיברתי עם אותו שופט וטיפלתי בעניין. בנושאים הנר-געים ליחסים בין שופטים לעורכי דין אני מעדיף שייערך בירור בתוך המשפחה. במ-קרה חמור או חריג אפשר לפנות לנציבות התלונות על שופטים.

אבל המשוב הוא בסך הכל כלי שנו-עד לסייע. הזכרת את התקשורת, ונהוג לומר שלמרות המעורבות שלה השופטים אינם מושפעים בבואם לדון בתיק. מדוע לא לתת להם את הקרדיט? למה כאן יש חשש כל כך גדול שהשופטים יפזלו? גם בפסק הדין בעניין ”דה-מרקר” על חשי-פת מספר התיקים ומשכם אצל כל שופט כתבה השופטת ארבל שיש ביקורת רבה על השופטים מכל מיני כיוונים. אולי זה לא נעים ולא נחמד, אבל אפשר גם לומר שזה חלק מהמציאות.

לא בטוח שאוכל לתת תשובה אינטלי-גנטית למה אני מעדיף איסוף מידע בצורה משפחתית-פרטית, והעברתו בשיחה עם הפונקציונר שימלא את התפקיד בלשכה, על פני משוב. אולי גם זה עניין של תחושה. **גם אם אינך מסכים למשוב, לא לגיטימי בעיניך שגוף כמו לשכת עורכי הדין יערוך סקר בין חבריו על שופטים שהם מופיעים באולמם? האם התגובה של חרם מוחלט מצד הנשיא גרוניס היא לגיטימית?**

החרם שהטיל בזמנו אהרן ברק על מוס-דות הלשכה בעקבות המשוב, כמו גם החרם שמטיל כיום הנשיא גרוניס – לא מקובלים עליי. אני נגד חרמות למיניהם. מצד שני, אי אפשר למנוע ממנו להגיד ”אני לא מייחס שום משקל למשוב ולא אביא אותו בחש-בון”.

אלה שתי דרכי פעולה שונות. אני יודע. אבל תומכי המשוב רואים שזה מתקבל אצל השופטים רע מאוד. למה

”היה צוות בייעוץ המשפטי במשרד ראש הממשלה שבדק אם אף אחד מהחברים המיועדים לשמש בוועדה לא התבטא אי פעם, לא עלינו, בדבר זכותה של מדינת ישראל. שלא יהיה אפשר להגיד עליו שהוא לא אובייקטיבי”

טירקל וחלקו השני של הדו”ח

”אצלנו לא פעם ניתנות הוראות המגבילות את הטייס לא לירות אלא אם המבוקש נמצא לבדו, כדי לא לפגוע בבני משפחה. כשהאמריקאים רוצים להרוג איזה רב-מחבלים בחתונה, הורגים איתו מאתיים איש”

ללכת עם הראש בקיר? אני לא אומר שלא ייתכן שאלה טועים ואלה צודקים ולהפך, אלא שזה מסוג הדברים שצריכים להיעשות מתוך הבנה.

יש תחושה שהשופטים כאיש אחד נגד המשוב. זה לא קצת מוזר? האם לא נתקלת בשופטים שאומרים כי זאת דרך לגיטימית? אולי לא דיברתי עם מספיק שופטים, אבל לא נתקלתי בשופטים ששיבחו את הרעיון. הדרגה החיובית ביותר הייתה ”אה, נסבל”.

”דו”ח המרמרה עלה לי בבריאות”

עמדת בראש הוועדה לחקר משט המר-מרה. תוכל לספר לנו קצת על אחורי הק-לעים של הוועדה?

בניגוד לוועדות בדיקה וחקירה שקמו בעקבות לחץ ציבורי בדרך כלל, ממשלת ישראל החליטה להקים את הוועדה לא בגלל לחץ ציבורי או צורך לברר משהו. אני חושב שחוץ מאנשים מסוימים בשוליים, לכולם היה ברור שחיללי השייטת לא עלו על סיפון המרמרה בכוונה לרצוח אנשים. אני לא אומר את זה סתם. הטורקים הגי-שו דו”ח שבו הוצגו צה”ל והחיילים כאילו ישבו ותכננו לרצוח אנשים על האונייה, כאילו היו יחידה נאצית. במאמר מוסגר, כל אחד שמכיר קצת את הצבא יודע שאם חיילי השייטת היו עולים על האונייה בכ-וונה לרצוח אנשים, חס ושלום, לא היה מדובר בתשעה הרוגים אלא בתשעים או יותר.

אחד המניעים העיקריים להקמת הווע-דה היה הרצון של האמריקאים. הם אמרו: ”אתם רוצים שנשתמש בזכות הווטו שלנו בשבילכם? אנחנו רוצים שיהיה גוף אובייקטיבי שיבדוק אם הייתם בסדר”. בסופו של דבר הוקמה הוועדה עם שני מש-קיפים זרים.

בהמשך הורחבו סמכויות הוועדה.

נכון, תוך כדי הדיונים על פרשת המרמרה היו הדים לדו”ח גולדסטון המביש והשקרי. הוחלט שהוועדה תחקור גם איך מתנהלות

חברי הוועדה הציבורית לבדיקת אירוע המרמרה ודיני הלחימה

ציילומים: מתוך אתר הוועדה

השגריר ראובן מרחב

האלוף (במיל') עמוס חורב

פרופ' שבתאי רוזן
(עד לפטירתו ביום 21.9.10)

השופט (בדימ') יעקב טירקל

משקיף - חלק שני

פרופ' טימותי מק'ורמק

אוסטרליה

משקיף - חלק ראשון*

תא"ל (במיל') קנת ווטקין

קנדה

משקיף

לורד דייויד טרימבל

בריטניה

פרופ' מיגל דויטש

* פרש לצרכי הוראה באוניברסיטה עם תחילת העבודה על חלקו השני של הדו"ח והוחלף על ידי פרופ' מק'ורמק

לרעת מדינת ישראל אצטער מאוד, אבל נכתוב את זה". בכל מקרה נעשתה שם עבירה ענקית. הדו"ח הזה עלה לי בבריאות, זו הייתה ממש עבודת פרך מהבוקר עד שעות הלילה המאוחרות.

ספגת ביקורת על כך שבשבוע שלפני מינוי ועדת הבדיקה אמרת שהמקרה מצד דיק דווקא ועדת חקירה.

זה באמת היה עניין אידייתי. ראיין אותי רזי ברקאי ושאל אותי איך לדעתי צריך לחקור. אמרתי לו שאני חושב שזה מקרה שמצדק ועדת חקירה, אבל באותו שלב לא הכרתי את החומר ולא ידעתי על מה מדובר.

כמוהו, אבל גילו שבהרצאה באיזשהו מועדון הוא אמר שצה"ל בסדר. זה פסל אותנו.

תוכל לספר קצת על דרך הבדיקה שלכם?

מוצאים תשעה אנשים הרוגים על האונייה, טוענים - החיילים שלך שעלו על האונייה ירו בהם בכוונה לרצוח אותם. איך אני מוכיח שלא הייתה כוונה כזאת? גבינו עדויות מכל החיילים וכל אירוע נבדק בהצ'לבה, לרבות צפייה באלף שעות הקלטה של צילומים ממצלמות אבטחה.

שלא תטעו לחשוב שהגישה שלי הייתה לכתוב דו"ח שיהיה כתב הגנה. לא. כבר בישיבה הראשונה אמרתי לחבריי: "אנחנו נחקור ונגיע לאמת. אם חס וחלילה זה יהיה

החקירות של ישראל כשמתקבלות תלונות על הפרת זכויות אדם.

אגב, כל אחד מחברי הוועדה קיבל אישור, לא רק של גורמים ישראלים פנימיים אלא גם של האמריקאים, שהוא מתאים להיות חבר בוועדה.

איך נעשתה הבדיקה?

היה צוות בייעוץ המשפטי במשרד ראש הממשלה שבדק אם אף אחד מהחברים המיועדים לוועדה לא התבטא אי פעם, לא עלינו, בדבר זכותה של מדינת ישראל. שלא יהיה אפשר להגיד עליו שהוא לא אובייקטיבי. אחד המועמדים לוועדה שלי היה אלוף מסוים שהיה מתאים מאין

”חתנגד למשוב ולחרם...”

איך התנהלה העבודה עם המשקיפים הזרים?

הממשלה לא רצתה להסתבך בשאלה לאילו חומרים הם ייחשפו ולאילו לא, לכן היא קבעה שיושב ראש הוועדה יחליט לאילו חומרים ייחשפו הזרים. כשנפגשתי עם שני המשקיפים לראשונה לארוחת ערב, אמרתי להם: “תשמעו, אף אחד מאיתנו לא יודע בדיוק את הגדרת התפקיד שלכם. כתבו שתהיו משקיפים, אבל אני אומר לכם שבשבילי אתם חברי ועדה ואתם תשתתפו בכל הדיונים, אפילו החסויים. לא יהיה מסמך אחד שלא תעיינו בו, גם המסמכים המסווגים ביותר”. כל המסמכים תורגמו להם לאנגלית, והישיבות תורגמו להם סימולטנית.

בעקבות זאת נוצרו יחסי אומון יוצאים מן הכלל. בתחילת כל כרך של דו”ח הם כתבו מכתב על ניהול הדיונים ועל ההתרשמות הכללית, אבל הדבר היותר חשוב היה שהם חתמו על הדו”חות, גם על הראשון וגם על השני, כאילו היו חברים בוועדה.

אתה גאה מאוד בעבודה על החלק השני של הדו”ח.

נכון. הדו”ח השני הוא המחקר הכי יסודי שנערך אי פעם, באיזשהו מקום בעולם, על השאלות איך חוקרים ומתי חוקרים. האמנות הבינלאומיות קובעות משהו מסוים כפשע מלחמה, אבל לא כתוב איך חוקרים אותו ומתי, ואיזו רשות תבדוק.

לשם דוגמה, לפני שהולכים להרוג מישהו מרבייה המחבלים בישראל, מכינים תיק על האיש ויש צוות שבדק את החומר ומחליט שהאיש הוא בן מוות. לא פעם ניתנות הוראות שמגבילות את הטייס לא לירות אלא אם המבוקש נמצא לבדו, כדי לא לפגוע בבני משפחה. לעומת זאת כשהאמריקאים רוצים להרוג איזה רב-מחבלים בחתונה, הורגים אותו מאתיים איש.

בשורה התחתונה אתם מחמיאים לדרכי הפעולה של ישראל.

כתבנו בדו”ח שאנחנו בסדר. אמנם כתבנו 18 המלצות לניהול העניינים מכאן

”ציפיתי שמישהו מהעיתונאים יגיד ‘סליחה, טעינו. אמנם כתבנו על חברי הוועדה שהם חבורת זקנים רפי שכל שלא מסוגלים להוציא דו”ח כמו שצריך, אבל התבדנו’. אף אחד, בשום צורה שהיא, לא ביקש סליחה ומחילה. כי הם למעלה מכל ביקורת. הם הכי צודקים בעולם”

”אם השאבאס הזה יכתוב משהו רע על ישראל, ואני לגמרי לא בטוח שכן יהיה, אנחנו יכולים להגיד כמו בערער על פסק דין: ‘בית המשפט קבע פה דברים שלא מעוגנים בעובדות ובחומר שהיו לפניו”

והלאה כדי להיות עוד יותר בסדר, “כמ” תוקנות שבאומות”, אבל אני חושב שכבר היום אנחנו יותר בסדר מכולם. והאמת? לא התכוונתי לזה. לא היינו מכווני מטרה, פשוט בדקנו ויצא הדו”ח הזה. כך יצא.

יש לך בטן מלאה על התקשורת הישראלית.

התקשורת הישראלית הייתה האויב הכי גדול של הוועדה. כשיצאנו לדרך ציפיינו שהתקשורת שלנו, שמועתקת מיד על ידי עיתונות זרה, תיתן את הקרדיט הראוי לחברי הוועדה שעברו סינונים ואושרו על ידי ממשלת ארצות הברית. תקפו אותי שלא כתבתי אף פסק דין, תקפו את שבתאי רוזן שהלך בינתיים לעולמו בשל גילו. הוא אולי גדול המומחים בעולם למשפט בינלאומי, והיה שותף להסכמי שביתת הנשק בין ישראל לשכנותיה. היה לו ידע מדהים. אז נכון, כמו שקורה לאנשים מבוגרים לא פעם, הוא נזקק לעובד פיליפיני או לעובד זר אחר. אז הלכו אחריו וצילמו אותו עם העובד הזר שלו, וכתבו: “תראו, את האיש הזה לוקחים להיות בוועדה”. אגב, כשהציעו את שמו הבעתי ספקות. אמרתי שהוא בן 93. אז שר המשפטים דאז יעקב נאמן הציע שניסע לראות אותו. ואכן נסעתי להיפגש איתו, והתרשמתי שהאיש צלול בצורה מדהימה ומגלה ידע מדהים. העיקר שהציגו אותו כאיזה זקן סנילי.

תקפו גם את האלוף עמוס חורב בשנת 2010 על פרשת הל”ה שהתרחשה לפני עשרות שנים. נצא מתוך הנחה שהחלטה על הנתבי שהוא המליץ עליו באותה פרשה הייתה שגויה. אף אחד מאיתנו לא יודע למה הם נהרגו ואיך הם נהרגו, אבל לבוא בשנת 2010 ולהגיד שאלוף עמוס חורב, שאמר כמ”מ צעיר שהוא ממליץ על תוואי מסוים, אחראי לאסון שקרה ובגלל זה הוא פסול להיות בוועדה כי זה מעיד על שיקול דעתו הפגום? זאת בושה וחרפה לעיתונות הישראלית.

כתבו גם שבצוות הזה, “של הזקנים האלה”, יידרשו כמה שנים עד שיוגש

“אנחנו יותר בסדר מכולם. והאמת? לא התכוונתי לזה, לא היינו מכווני מטרה. כך יצא”. טירקל

כל אירוע שמצריך חקירה. אפשר להיות בטוחים שאם היום יטענו כלפי צה"ל שירו או הפציצו בית ספר מסוים או מקום של אונר"א, יש תיק שמפרט בדיוק את כל ההוכחות, יען כי ירו מתוכו. הכל מוכן.

בעקבות לקחי ועדת גולדסטון ומני-סיון, האם ישראל צריכה לשתף פעולה עם ועדת שאבאס?

מניסיוני בעבודה עם שני המשקיפים הזרים וכן מההצלחה שהייתה לנו עם ועדת פאלמר של מזכ"ל האו"ם, ולמרות ההסתגרות הישראלית מוועדות בינלאומיות, אנחנו צריכים לשתף פעולה ולתת להם את כל החומרים. אמרתי לכם, יש לנו תיקים. אנחנו לא צריכים להיבהל. אני לא מבין למה

“צוק איתן? אין מה להיבהל”

כיצע השפיעו המסקנות והדו"ח שלך על ההתנהלות ב"צוק איתן" ובעקבותיו?

אחת ההמלצות שלנו בדו"ח השני, שהיא אולי חשובה מכולן, הייתה להקים צוותי הערכה עובדתית. תפקידו של הצוות להכין תיק על אירוע מסוים ללא כל קשר לתחקיר המבצעי. התחקיר המבצעי מכוון לפעילות המבצעית וליעדים המבצעיים, ואילו צוות ההערכה עורך תחקיר פלילי.

כיום פועל מנגנון-על שהוקם בראשות האלוף נועם תיבון, ויש צוותים לכל מקרה. הצוותים מורכבים מחיילי מילואים שלא היו קשורים לאירועים, מכל מיני תחומים מקצועיים, משפטנים ואחרים, והם חוקרים

הדו"ח. הדו"ח הראשון שלנו בנושא המרמרה, שהיה בעיקרו חקירות עובדתיות, נמשך בערך שמונה חודשים עד ההגשה. אני לא חושב שאיזושהי ועדת חקירה ישראלית סיימה את עבודתה בשמונה חודשים.

לדו"ח השני, הגדול, נדרשו כ-15 חודשים, אבל זה היה מחקר ענקי. בתום העבודה העניקת הזאת, שנגמרה כפי שנגמרה בתוך זמן קצר יחסית, ציפיתי שמישהו מהעי-תונאים האלה יגיד: "סליחה, טעינו. אמנם כתבנו על חברי הוועדה שהם חבורת זקנים רפי שכל שלא מסוגלים להוציא דו"ח כמו שצריך, אבל התבדנו". אלא שאף אחד, בשום צורה שהיא, לא ביקש סליחה ומחילה. כי הם למעלה מכל ביקורת. הם הכי צודקים בעולם.

”חתנגד לחשוב ולחרם...”

כולם נתקפים פלצות כשאיזה עוכר ישראל אומר “אני אלך עכשיו ואגיש ואעשה...”. בבקשה, תעשה. יש לנו המסמכים והחומר רים, ומדינת ישראל עושה מעל ומעבר. אין לי ספק שאנחנו צריכים לשתף פעולה.

אם השאבאס הזה יכתוב משהו רע על ישראל, ואני לגמרי לא בטוח שכך יהיה, נוכל להגיד כמו בערעור על פסק דין: “בית המשפט קבע פה דברים שלא מעוגנים בער-בדות ובחומר שהיו לפניו”.

רק שלהבדיל מבית המשפט, לא יהיה לפני מי לערער. הדו"ח כבר יהיה חלק מה-דיון הציבורי הבינלאומי.

זה נכון, אבל אנחנו יכולים לעשות רק מה שאפשר.

מתחת ביקורת חריפה על מבקר המדינה שהודיע על כוונתו לחקור את “צוק איתן”. האם אתה סבור שיש בעיה בהגדרת הסמכויות של המבקר?

כפי שאני תופס את תפקידו של מבקר המדינה, הוא לא צריך לחקור היבטים מבציעיים. בשביל זה יש לנו תחקירים מבציעיים, ועכשיו הצוותים להערכה עובדתית. יכול להיות שהסמכויות שלו צריכות להיות מוגדרות באופן ברור יותר.

”בג”ץ צריך לנהוג בזהירות”

לאחרונה מונו שני שופטים חדשים לבית המשפט העליון. מה דעתך על הביקורת בעניין ההומוגניות של בית המשפט העליון?

ההומוגניות היא סתם קשקוש עיתונאי. כתבו פעם שכל השופטים הגיעו מהפקולטה למשפטים באוניברסיטה העברית. הם באו מהפקולטה למשפטית בעברית כי זו הייתה הפקולטה למשפטים היחידה בישראל.

אין לי היכרות מעמיקה עם שני השופטים החדשים (מני מזוז וענת ברון), אבל טוב שלפחות אחד המינויים הוא שופט ותיק מן השורה. ככלל המקור העיקרי למינויים לעליון צריך להיות שופטים שבאו מהשטח, מבית המשפט המחוזי. אגב, אני מוכרח לומר שאין בכך כדי לגרוע מהדעה היוצאת

”היה צריך לשקול את עניין המסתתנים מתוך ראייה רחבה וזהירה יותר. אני לא רוצה להגיד מה הייתי מחליט, אבל הייתי שוקל ברצינות רבה יותר את דעת המיעוט”

מן הכלל שיש לי על שני השופטים שמונו במישרין משורות עורכי הדין, יורם דנציגר וחנן מלצר. אני מודה שאני פחות מתלהב מהבאת אנשים מחוגי הפרקליטות; יש לי חשש שהם שבויים בקונספציות מסוימות.

לאחרונה נפסל בשנית חוק המסתתנים. מה דעתך על עצם הפסילה ועל השלכותיה האפשריות?

אני לא רוצה שיגבילו את בית המשפט העליון על ידי חוק, והרי כל פעם עולות הצעות נלוזות של פוליטיקאים בעניין. אני כן רוצה שבית המשפט העליון ינהג בזהירות רבה ובשיקול דעת, כלומר יחשוב בצורה רחבה על כל ההיבטים של כל עניין. יש פסקי דין שאם היו מניחים להם לזמן מה וחושבים עליהם עוד קצת, אולי הייתה מתקבלת בהם תוצאה שונה. עם כל האנר-שיות שאפיינה את דרכי, אני חושב שהיה צריך לשקול את עניין המסתתנים מתוך ראייה רחבה וזהירה יותר. ואני אומר את זה בכאב לב ובצער עצום על מצוקתם האישית של המסתתנים ושל תושבי דרום תל אביב. בזהירות, בזהירות. אני לא רוצה להגיד מה הייתי מחליט, אבל הייתי שוקל ברצינות רבה יותר את דעת המיעוט.

מה דעתך על ההצעה לחוקק את פסקת ההתגברות, שלפיה במקרה שבג”ץ יבטל חוק תוכל הכנסת לחוקק אותו מחדש, ברוב מיוחס ולתקופה מוגבלת?

אף שרבים מותחים על זה ביקורת קטלנית, אני חושב שיש מקום לשקול זאת ברצינות. הרי בסופו של דבר כולנו מתכוונים רק לטובה. זה קיים בכמה מקומות בעולם, למשל בקנדה. אני לא אומר שצריך לעשות מה שהגויים עושים, אבל מותר לנו לחשוב שגם להם יש שכל. אחרי ככלות הכל יש לנו כנסת, היא נבחרה, היא מחוקקת. אז אנחנו פה כבג”ץ כדי לשמור עליה שלא יחרגו שם. אבל אפשר לשקול ברצינות את פסקת ההתגברות.

באופן גורף על כלל החקיקה החוקתית? כן, ולתקופה מוגבלת. אני חושב שזה יכול ליצור את האיזון הדרוש.

”חוק עוקף בג”ץ? אין דבר כזה. לא עוקפים שום דבר. בג”ץ ממלא את תפקידו, הכנסת ממלאת את תפקידה. אם הכנסת סבורה שבג”ץ לא מפרש נכון חוק מסוים או מחטיא מטרה של חוק, זכותה וחובתה לסדר את העניינים”

למשפט העברי. כיצד אתה רואה את מעמדו של המשפט העברי בפסיקה כיום?

אפשר לחלק את השימוש במשפט העברי בישראל לכמה קבוצות. אחת רואה בכך מקור משפטי ממש, למשל השופט מנחם אלון שהיה המייצג המובהק של גישה זאת. קבוצה שנייה משתמשת במשפט העברי לחיזוק נוסף של ההנמקה. הקבוצה השלישית משתמשת במשפט העברי לקישוט פסק הדין. בשנים האחרונות רוב פסקי הדין המסתמכים על מקורות המשפט העברי הם מהסוג השלישי. אין היום הרבה שופטים שבקיאם במקורות. השופטים לא בנויים לזה, ורובם פחות מחוברי רים לנושא.

זה חסר בעיניך?

אני חושב שזה חסר. גם אם זה לא דרוש להכרעה, זה חלק מהעניין. יש לזה חשיבות גדולה מאוד, גם לחינוך הדור הבא של המשפטנים וגם לחינוך הצעירים בכלל. אנחנו צריכים לשמור על כך כמו על כבוד השפה שלנו.

אני חושב שאנשים נרתעים ממשפט עברי כי זה מתקשר אצלם לנושאים לא סימפטיים במקרים רבים, למשל עסקי כוהנים, גרושות, נישואים וגירושים. קושי רים את זה לדתיות או לשמירת מצוות, וזה לא נכון. זו פשוט שיטה משפטית מסוימת. אנשים נרתעים ממנה או לא מכירים אותה מספיק, וחבל.

"מתגייסים להכשלת מועמדים"

נמתחה ביקורת על הוועדה לבחינת מיונים בכירים בראשותך, בין היתר בעקבות ההצעות למנות את יואב גלנט לרמטכ"ל ואת יעקב פרנקל לנגיד בנק ישראל. לאור המקרים הללו, אינך סבור שיש בעיה בסמכויות המוקנות לוועדה?

לאור הניסיון הצענו לממשלה טיטה לשיפורים ולתיקון סמכויות הוועדה. הממשלה טרם החליטה בעניין.

מה עיקרי ההצעה?

כיום אין לנו שום כלי עזר לבדיקה. אם

"בג"ץ צריך לדעת בעצמו את גבולותיו". עם ראש הממשלה נתניהו במעמד מסירת הדו"ח

סתננים פוגע באמון הציבור בבתי המשפט?

אמון הציבור הוא נושא רגיש ביותר. מצד אחד בתי המשפט זקוקים לאמון הציבור, הם לא יכולים להתקיים ללא אמון. מצד שני הם גם לא צריכים ללכת לפי כל רוח מצויה. יש כעת אווירה מסוימת? אני רוצה להיות פופולרי? אני רוצה להצליח במשוריים? אז אני מחליט כך או אחרת. בג"ץ צריך לדעת בעצמו את גבולותיו.

"המשפט העברי חסר בפסיקה"

בפסיקותיך הענקת משקל לא מבוטל

האם אין בכך משום הצרת סמכותו של בית המשפט?

זו לא הצרת הסמכות שלו. זה כמו שאוהבים אצלנו את הביטוי "חוק עוקף בג"ץ". אין דבר כזה. לא עוקפים שום דבר. בג"ץ ממלא את תפקידו, הכנסת ממלאת את תפקידה. הכנסת סבורה שבג"ץ לא מפרש נכון חוק מסוים או מחטיא מטרה של חוק? זכותה וחובתה לסדר את העניינים. זה לא עוקף בג"ץ. זה בג"ץ, עם כל הכבוד, ואין כאן איזו קדושה אלוהית.

האם לאור דבריך אתה סבור שבג"ץ המ-

”חתנגד לחשוב ולחרם...”

אני פונה לגורם כלשהו, הוא יכול להגיד לי: ”אני לא רוצה לתת לך מידע”. כיום הזרוע היחידה שבאמצעותה אני יכול לעשות משהו היא היועץ המשפטי לממשלה. חשׁ בנו שזה לא מספיק, והמלצנו להרחיב את הסמכויות כך שהוועדה תוכל לפנות אל גורם ולחייבו למסור לנו את החומר שברשותו.

נכויות מפרשת גלנט?

עניין גלנט היה מקרה מובהק של שיבוש מוחלט בתפקוד המערכות השונות. היה מסע תקשורתי מכוון שנועד להכשיל אותו. בשנים האחרונות, ובמיוחד כעת כשקראים כל מיני דברים, ברור לכולם שמועמדים לתפקידים ואחרים מתגייסים ומגייסים את התקשורת כדי לתמוך או להפיל מועמדים מסוימים.

אני ממלא את התפקיד כבר קדנציה שלישית – אגב, לבקשת ראש הממשלה ולא בעקבות פנייה שלי כפי שהוצג בתקשורת. בשנים האחרונות מינינו כבר את כולם: רמטכ”ל, מפכ”ל, ראש שב”כ, כל מי שאפשר. למה אני אומר את זה? משום שלא היה מינוי אחד שלא היינו מוצפים בענייניו במכתבי השמצה גועליים, כולל הדברים הכי מופרכים. למשל, היה מי שטען שאי אפשר למנות את יורם כהן לראש שב”כ כי הוא חובש כיפה ולא יוכל לדבר בטלפון עם ראש הממשלה בשבת. קיבלנו ואנחנו מקבלים מכתבי השמצה כל הזמן. לנוכח הדברים האלה, ברור שההתייחסות היא קצת ספקנית.

במקרה של גלנט ביקשתי מסמכים והבהרות מעורך הדין שלו. ביקשנו וקיבלנו חוות דעת מהיועץ המשפטי לממשלה, עליה חתם מייק בלאס. כל חברי הוועדה כאיש אחד סברו שאין סיבה לפסול את המינוי. ואז לפתע מבקר המדינה הקודם – שאצלו היה מונח חומר על גלנט, ובמשך תקופה מאוד ממושכת הוא לא התעורר – הודיע שיש לו כל מיני חומרים נגד גלנט, גם חומרים שלא היו לפנינו, והוא העביר אותם ליועץ המשפטי לממשלה. היועץ,

”עניין גלנט היה מקרה מובהק של שיבוש מוחלט בתפקוד המערכות השונות. היה מסע תקשורתי מכוון שנועד להכשיל אותו. עד היום אני משוכנע שלפי החומר שהיה לנוגד עינינו אז, קיבלנו את ההחלטה הנכונה”

”היועץ, שקודם הודיע שאין לו הסתייגויות מהמינוי, במקום להגיד שהוא מעביר את כל החומר החדש לוועדת טירקל – מה שהיה נכון לעשות, כמו במצב של ראיות נוספות בהליך משפטי – הודיע שהוא מקבל את חוות הדעת של מבקר המדינה”

שקודם הודיע שאין לו הסתייגויות מהמינוי, במקום להגיד שהוא מעביר את כל החומר החדש לוועדת טירקל – מה שהיה נכון לעשות, כמו במצב של ראיות נוספות בהליך משפטי – הודיע שהוא מקבל את חוות הדעת של מבקר המדינה, ואם תוגש עתירה הוא לא יגן עליה בבג”ץ. זה היה שייבוש מוחלט של כל הליך נכון. עד היום אני משוכנע שלפי החומר שהיה לנוגד עינינו אז, קיבלנו את ההחלטה הנכונה.

ואילו החומר שלא ראיתם היה מועבר אליכם?

יכול להיות שהיינו מחליטים אחרת, אבל עד היום לא ראינו את החומר הנוסף.

לא שקלת להתפטר נוכח הביקורת שיש לך?

לא, כי בשום פנים ואופן לא רציתי, ואני לא רוצה היום, שזה יתקבל כאילו נכנעתי למסע התקשורתי שהתנהל נגדנו. אמנע אמרתי לעצמי ”מה אני צריך את כאב הראש הזה?”, הרי אני עושה את זה, כמו את כל ועדותי, בהתנדבות.

אפרופו כאב ראש, גם בוועדה לעיצוב שטרות, מעות ומטבעות זיכרון של בנק ישראל ספגת ביקורת משר האוצר דאז שטייניץ.

אגלה לכם סוד: השר אישר את כל השטרות כפי שהמלצנו. רק לאחר מכן, בעקבות תגובות כגון מדוע אין נשים, נציגים מעדות המזרח וכולי, הוא החליט להתנכר לעניין.

דווקא משום שאתה עומד בראשות ועדת ציבוריות רבות בשנים האחרונות וספגת לא מעט ביקורת, מתבקשת השאלה – בשביל מה אתה צריך את זה?

שאלה טובה. ”מה לי ולצרה הזאת” נהוג לומר במשפט העברי, אבל מישהו צריך למלא את התפקיד. כשפרשתי חשבתני שאשב לכתוב איזה ספר או שניים, אבל איכשהו נגררתי לדברים. אני חושב שתמיד הייתה לי תודעת שירות לציבור. בכל הענווה, אני חושב שאני עושה את זה טוב, וחבל שהציבור לא ייהנה משירותי.

מחולל הטפסים אסקי Online

מחולל הטפסים הוותיק - אסקי, המקיף כ-1,800 טפסים משפטיים ודוגמאות חוזים בנושאים כגון: בתי המשפט, חברות, מקרקעין, נזיקין, משפחה וירושה, פלילי, הוצאה לפועל, נוטריונים, עבודה ועוד. התוכנה מכילה טפסים "חכמים" המאפשרים שיבוץ אוטומטי של נתונים בכל השדות המתאימים בטופס ובשורה של טפסים הקשורים זה לזה. התוכנה מאפשרת שליחת טפסים בפקס ישירות מהמחשב, ושמירתם לצורך שימוש חוזר.

תוכנה המותקנת בתוכנת ה-word מקנה תוכנת אסקי גמישות בשינוי ועיצוב מחדש של כל טופס בהתאם לדרישות המשתמש.

- עדכון שוטף של טפסים קיימים ושילובם מיד עם עריכתם.
- הוספת טפסים חדשים ושילובם בתוכנה מיד עם עריכתם.
- קבלת הודעות Online בדבר עדכון או הוספת טופס בתוכנה.
- התקנת "אסקי אונליין" מתבצעת בקלות על ידי הורדה מאתר האינטרנט, ללא צורך בתקליטור.

מאות לקוחות כבר נהנים מהיתרונות הגלומים באסקי Online הצטרפו גם אתם!

דיני עונשין (מהדורה שלישית) מאת: פרופ' יורם רבין, ד"ר יניב ואקי

הספר מוקדש לדיון בעקרונות היסוד של דיני העונשין המעוגנים בחלק המקדמי ובחלק הכללי שבחוק העונשין. הספר מתאר לפרטים את עקרונות המסד של המשפט הפלילי המהותי הקיים בישראל, תוך התייחסות לפסיקה הענפה ולחקיקה הרלוונטית, כמו- גם השוואתם לדיון הזר. הספר מציע ניתוח ביקורתי של הדיון הקיים ותובנות לגבי הדיון הראוי. המהדורה השלישית של הספר כוללת עדכונים רבים ותוספות מהותיות לפרקים שנכללו במהדורה הקודמת. ניתן למצוא בספר התייחסות מעמיקה ומפורטת במגוון רב של נושאים, וביניהם: מבוא היסטורי לדיני העונשין, מטרת דיני העונשין, גבולות המשפט הפלילי, המסגרת החוקתית של דיני העונשין, תחולתם של דיני העונשין, עקרון החוקיות, יסודות העבירה, צדדים לעבירה, סייגים לאחריות פלילית ורף ההוכחה הפלילי. הכרך השלישי של הספר, המשלים את הכרכים שראו אור עד כה, מוקדש לדיון בדרכי הענישה. יש בו דיון נרחב בהבניית שיקול הדעת השיפוטי בגזירת העונש, לרבות השיקולים בקביעת מתחם העונש ההולם, החריגה ממתחם העונש ההולם ותוצאותיה, השפעות הגומלין בין השלבים של הליך גזירת הדין, שיקולי השיקום או ההגנה על שלום הציבור, והכל - על רקע תיקון מס' 113 לחוק העונשין. העונשים לסוגיהם זוכים להתייחסות היסטורית ומעשית. דיון מיוחד נעשה בעונש של הטלת פיצויים והוצאות, לרבות פיצויים לקרובי העבירה, ומנגד - הטלת הוצאות ופיצויים על אוצר המדינה.

הספר כולל שלושה כרכים, ואוחז כ-1,600 עמודים.

מבצע לרכישת כרכים א-ג-
1,350 ₪
במקום 1,595 ₪ (כולל מע"מ)
לא כולל דמי משלוח

כרך ג (חדש) - **590 ₪**
במקום 650 ₪ (כולל מע"מ)
לא כולל דמי משלוח

* המחירים בתוקף עד 31/12/2014. מועד אספקה של כרך ג': פברואר 2015.

1-800-225-233 להזמנות:

"בית אופקים" - דרך מנחם בגין 82 ת"א 6713829, ת.ד. 14152 תל-אביב 6114101 טל': 03-6368222, פקס: 03-5624424
ניתן להזמין גם דרך החנות הוירטואלית: www.pador.co.il או בדוא"ל: info@lawpub.co.il

החברה הכלכלית
של לשכת עורכי הדין